

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kalansaaliin hintatuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Laki kalansaaliin hintatuesta ehdotetaan muutettavaksi kalastustulolaiksi. Samalla ehdotetaan hintatukimenettelyä kehitettäväksi siten, että hintatuen perustana olevien vähimmäishintojen ja tavoitehintojen määrittelyssä nykyisin ilmeneviä ongelmia voitaisiin poistaa. Nyt kalastuksen hintatukineuvottelukunnalle kuuluva, vähimmäishintojen ja tavoitehintojen määrittämisen edellytyksenä oleva selvitysten laatiminen ehdotetaan siirrettäväksi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtäväksi. Hintatukea koskevaa neuvottelumenettelyä eh-

dotetaan samalla kehitettäväksi. Kalastuksen hintatukineuvottelukunta ehdotetaan lakkautettavaksi ja sen tilalle perustettavaksi kalatalousneuvottelukunta käsittelemään laajakantoisia kalataloutta koskevia kysymyksiä. Lisäksi ehdotetaan, että kalastajalla olisi mahdollisuus saada ennakkopäätös hänelle maksettavasta hintatuesta. Tämän ennakkopäätöksen antaisi kalastuksen hintatukilautakunta.

Ehdotettu laki liittyy vuoden 1989 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitus saattaa voimaan 1.1.1989 lukien.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Suomessa on ammattikalastajia yhteensä noin 7 000. Pääammattikalastajia on 2 100 ja sivuammattikalastajia 4 900. Ammattikalastajista 67 % kalastaa merialueella ja 33 % sisävesillä. Kalastuksenhoitomaksun maksaneita henkilöitä Suomessa oli vuonna 1985 yhteensä noin 635 000.

Suomen koko kalansaaliin määrä vuonna 1985 oli 149 milj. kg. Ammattikalastajien osuus tästä oli 118 milj. kg. Määrältään ja arvoltaan tärkeimmät saaliskalat olivat seuraavat:

Laji	Milj. kg	Laji	Milj. mk
Silakka	99,0	Silakka	122,1
Ahven	9,3	Hauki	65,6
Hauki	7,9	Ahven	51,3
Turska	7,2	Siika	42,8
Muikku	6,4	Muikku	42,1
Lohi	1,2	Lohi	38,0

Lisäksi Suomessa tuotettiin kalanviljelytoimenpitein lähinnä kirjolohta noin 10 milj. kg. Ulkomailta tuotiin kalaa ja kalatuotteita noin 352,2 milj. kg tuotepainona laskettuna ja noin 741 milj. kg perkaamattomaksi kalaksi laskettuna.

Kotimaisesta kalasta käytettiin ihmisravinnoksi noin 100,5 milj. kg ja rehukalana noin 58,2 milj. kg. Rehukalaksi käytettiin lähinnä silakkaa.

Kalansaaliin arvo vuonna 1985 oli 455,7 milj. mk. Ammattikalastajien osuus kalansaaliin arvosta oli noin 242,0 milj. mk.

Kalastus on tärkeä elinkeino varsinkin rannikkoalueella. Kalastuksen harjoittaminen edistää osaltaan saaristoalueiden asutuksen pysymistä. Kalan arvo terveellisenä ravintona korostuu entisestään. Lisäksi kalastus on tarkoituksenmukainen tapa hyödyntää merialueiden luonnonvaroja.

Kalastuselinkeinoa on tuettu 1970-luvulta lähtien. Kalansaaliista on maksettu kalastajille hintatukena valtion varoista avustusta vuonna 1975 annetun lain mukaisesti.

Kalastuselinkeinoon kehittäminen ja tukeminen on edelleenkin tärkeää. Esityksen tarkoituksena on kehittää menettelytapoja kalastajien oikeudenmukaisen tulotason turvaamiseksi. Samalla on tavoitteena kokonaisvaltainen kalastustulojärjestelmä, joka ottaa huomioon kalastuksen harjoittamisen eri näkökohdat. Kokonaisvaltaisen kalastustulojärjestelmän kehittäminen edellyttää ammattikalastajien tarpeiden ohella huomioon otettavaksi kalakaupan ja kalanjalostusteollisuuden kehittämisenäkökohdat.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne ja muutoksen syyt

Kalansaaliin hintatuesta annetun lain (621/75) mukaan henkilölle, joka harjoittaa kalastusta ja saa siitä toimeentulonsa tai oleellisen osan siitä, taikka tällaisten henkilöiden kalastuksen harjoittamista varten muodostamalle yhteisölle tai yhtymälle, voidaan suorittaa myytäväksi toimitetusta kalasta hintatukea. Tuen määrä on enintään tavoitehinnan ja vähimmäishinnan välinen erotus. Nämä hinnat valtioneuvosto on vahvistanut kuultuaan ensin maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä olevaa kalastuksen hintatukineuvottelukuntaa. Maa- ja metsätalousministeriö on päättänyt tulo- ja menoarvion rajoissa hintatuen myöntämisestä ja maksamisesta. Lisäksi se on antanut vuosittain soveltamisohjeet määrärahan käyttämisestä.

Vuonna 1979 kalansaaliin hintatuesta annettua lakia muutettiin siten, että hintatuki voidaan suorittaa kalan kauppaa tai jalostusta harjoittavalle yritykselle. Edellytyksenä on täl-

löin, että yrityksen maksama hinta vastaa vähintään valtioneuvoston vahvistamaa vähimmäishintaa hintatuella korotettuna. Maa- ja metsätalousministeriö on myös erityisestä määrärahasta myöntänyt tuotantotukea yrityksille, jotka ostavat kotimaista kalaa hintatukilaissa tarkoitetuilta ammattikalastajilta. Tuotantotuen maksaminen on edellyttänyt, että yritys on noudattanut valtioneuvoston päätöksillä vahvistettuja teollisuussilakan ja kilohailin hintoja.

Vuosina 1983—1987 on tulo- ja menoarvion rajoissa suoritettu hintatukea ja tuotantotukea seuraavasti:

Vuosi	Hintatuki mk	Tuotantotuki mk	Yhteensä mk
1983	17 815 729,15		17 815 729,15
1984	16 805 580,68		16 805 580,68
1985	12 004 900,25	4 934 064,50	16 983 964,75
1986	10 683 446,47	6 463 498,00	17 146 944,47
1987	10 801 927,50	5 269 777,10	16 071 704,60
Yhteensä	68 111 584,05	16 667 339,60	84 778 923,65

Kalansaaliin hintatuesta annetun lain ja tuotantotuesta annetun valtioneuvoston päätöksen tarkoitus on periaatteessa sama. Lain mukaan pyritään kalastajalle turvaamaan tietty hinta maksamalla tarvittava määrä hintatukea. Tuotantotukea maksamalla on helpotettu teollisuuden mahdollisuuksia maksaa hintatuen piiriin kuuluvista kaloista hintatukilain mukainen vähimmäishinta. Kun kalansaaliin hintatuesta annettu laki lähtee siitä, että hintatukena maksettu määrä on vahvistettujen tavoitehintojen ja vähimmäishintojen välinen erotus, on tuotantotukijärjestelmä johtanut siihen, että valtio on maksanut kalansaaliin hinnasta myös vähimmäishintaa eli kalansaaliin ostajalle kuuluvaa osuutta. Tuotantotuki järjestelmänä ei perustu mihinkään lakiin mutta merkitsee asiallista muutosta kalansaaliin hintatuesta annetun lain mukaiseen valtion osallistumisvelvollisuuteen. Tämän vuoksi tuotantotukea vastaava osuus kalansaaliin hintatuesta tulisi käsitellä hintatukilain mukaisesti.

Kalansaaliin hintatukilain mukaan valtioneuvosto on päättänyt tavoitehinnat ja vähimmäishinnat. Käytännössä valtioneuvoston päätösten edellyttämä valmistelutyö on suoritettu kalastuksen hintatukineuvottelukunnassa, jossa asianosaistahot ovat edustettuina. Neuvottelukunta on kuitenkin ollut vain valmisteleva toimielin eikä siinä ole voitu eri osapuolia

sitovasti neuvotella hintatukea koskevista asioista. Tuotantotukea koskevat kysymykset eivät myöskään kalastuksen hintatukineuvottelukuntaa koskevien säännösten mukaan ole kuuluneet neuvottelukunnalle, vaikka niitä neuvottelukunnassa onkin käsitelty.

Kalastajien tulotason turvaamiseksi on kuitenkin olennaista kehittää hintatukea koskevaa neuvottelumenettelyä siten, että neuvottelutulos olisi mahdollisimman sitova. Neuvotteluisa tulisi ottaa huomioon tulotasoon liittyvät eri tekijät ja kaikki kalastuksen hintatuki tulisi myöntää samojen säännösten ja samojen menettelytapojen mukaisesti. Erillistä järjestelmää yrityksille maksettavasta tuotantotuesta ei tarvita. Neuvottelumenettelyn kehittämiseksi tulisi samalla pyrkiä siihen, että hintatuen määrärahatarpeet voidaan käsitellä vuosittaisen tulo- ja menoarvioesityksen laadinnan yhteydessä.

Kalastaja saa nykyisin hintatuen joko hakeemuksesta tai kalan ostajan välityksellä. Näin ollen kysymys hintatuen saamisesta ratkeaa vasta kalastuksen aloittamisen jälkeen. Kalastuksen järjestämiseksi olisi kuitenkin tarpeen, että kalastaja voisi ennakoon tietää hintatuesta ja sen saamisen edellytyksistä. Ajoittain on esiintynyt yksittäisiä väärinkäytösyrityksiä. Niitä voitaisiin vähentää hallintokäytäntöä ja -menettelyä kehittämällä.

2.2. Valmisteluvaiheet

Puutteiden korjaamiseksi maa- ja metsätalousministeriö asetti vuonna 1982 kalastustulotoimikunnan, jonka tehtävänä oli tarkistaa nykyistä kalastustulojärjestelmää erityisesti kalansaaliin hintatuesta annetun lain pohjalta. Kalastustulotoimikunta katsoi mietinnössään (KM 1983:80), että hintatukijärjestelmään liittyi olennaisia puutteita ja että se ei ollut antanut riittävää pohjaa ammattikalastajien toimeentulon kehittämiseksi. Toimikunta laati ehdotuksen neuvottelumenettelyyn perustuvaksi kalastustulojärjestelmäksi.

Vuonna 1985 maa- ja metsätalousministeriö pyysi kalastuksen hintatukineuvottelukuntaa valmistelevaan kalastustulotoimikunnan esityksen ja siitä annettujen lausuntojen pohjalta uutta järjestelmää, jonka tavoitteena oli turvata ammattikalastajille oikeudenmukaiset toi-

meentulomahdollisuudet ja sen edellytyksenä olevan kalanjalostuksen ja kaupan kilpailuedellytykset. Työnsä tuloksena neuvottelukunta jätti esityksen kalastuselinkeinon edistämisestä. Laki olisi korvannut voimassa olevan lain kalansaaliin hintatuesta.

Koska kalastuksen hintatukineuvottelukunnan esitykseen siitä pyydytyissä lausunnoissa tehtiin runsaasti huomautuksia, maa- ja metsätalousministeriö asetti helmikuun 12 päivänä 1988 työryhmän, jonka tehtävänä oli tarkistaa lakia kalansaaliin hintatuesta ottamalla huomioon kalastuksen hintatukineuvottelukunnan esitys laiksi kalastuselinkeinon edistämisestä sekä siitä pyydytetyt lausunnot. Esitys perustuu sanotun kalansaaliin hintatukityöryhmän tekemään ehdotukseen.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan kalastuksen hintatukineuvottelukunta lakkautettaisiin ja sille kuuluvat selvittelytehtävät siirrettäisiin Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle. Vähimmäis- ja tavoitehinnoista sovittaisiin osapuolten kesken käytävissä neuvotteluissa, joiden tuloksen maa- ja metsätalousministeriö toisi valtioneuvoston vahvistettavaksi tai päätettäväksi. Laajakantoisia kalataloutta koskevia kysymyksiä käsittelemään ehdotetaan perustettavaksi kalatalousneuvottelukunta.

Sen seikan ratkaisemiseksi, onko kalastajalla oikeus saada hintatukea, on tarkoitus luoda ennakkopäätösmenettely. Tällöin kalastaja voisi ennakoon hankkia tiedon siitä, millä ehdoin hän voisi saada hintatukea. Ennakkopäätösten antaminen ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimivan kalastuksen hintatukilautakunnan tehtäväksi.

Kalastustuloa koskevia neuvotteluja varten tehtävien selvitysten antaminen Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtäväksi saattaa edellyttää laitoksen voimavarojen lisäämistä. Samalla on tarkoitus huolehtia siitä, että tarvittavat tiedot saadaan mahdollisimman ajantasaisina ja luotettavina.

Esitys sinänsä ei vaikuta hintatukeen käytävissä olevien varojen määrään.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Järjestelmää kalansaaliista maksettavan hintatuen määräämisessä on tarkoitus kehittää siten, että hintatuki voitaisiin vahvistaa asiasta osapuolten kesken käytävien neuvottelujen perusteella. Tämän vuoksi ehdotetaan lain nimekke muutettavaksi kalastustulolain. Hintatuen olennainen merkitys olisikin oikeudenmukaisen kalastustulon varmistamisessa ammattikalastajille.

1 §. Kalansaaliin hintatuesta annetun lain tarkoituksena on 1 §:n 1 momentin mukaan kalastuksesta saatavan tulon vakaannuttaminen. Säännöksessä ei sen sijaan ole mainintaa siitä, mille tasolle tulo tulisi vakaannuttaa. Tämän vuoksi asetettua tavoitetta ei voida pitää riittävänä.

Kalastuselinkeinon säilyttämisen kannalta on tärkeää, että kalastuksesta saatava tulo koetaan myös oikeudenmukaiseksi muista elinkeinoista saatavaan tuloon verrattuna. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi nimenomainen maininta siitä, että lain tarkoituksena on oikeudenmukaisen tulotason turvaaminen kalastajaväestölle.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on ammattikalastajien tukeminen. Kalastusta harjoittavissa yhteisöissä tai yhtymissä voi kuitenkin osakkaana olla sekä ammattikalastajia että kalastusta harjoittamattomia henkilöitä. Nykyisin yhteisön ja yhtymän osalta edellytetään, että yli puolet sen osakkaista on ammattikalastajia. Jotta lakiehdotuksen mukaiset toimenpiteet entistä korostetummin kohdistuisivat nimenomaan ammattikalastajiin, ehdotetaan, että hintatukea voitaisiin suorittaa vain sellaiselle yhteisölle tai yhtymälle, jonka osakkaista vähintään kolme neljäsosaa on ammattikalastajia. Muilta osin hintatuen myöntämisedellytyksiä koskevia lain säännöksiä ei esitetä muutettaviksi. Edellytysten täsmentämiseksi niistä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Tarkoituksena on maksaa hintatukea nykyisen käytännön mukaan silakasta ja kilohailista.

Lakiin kalansaaliin hintatuesta lisättiin 9.2.1979 annetulla lailla (150/79) uusi 2 momentti, joka mahdollistaa hintatuen suorittamisen kalan kauppaa tai jalostusta harjoittavalle yritykselle. Edellytyksenä oli, että yritys

osti kalaa sellaisella hinnalla, joka vastasi lain mukaista vähimmäishintaa hintatuella korotettuna. Säännös on tarkoitus säilyttää asiallisesti entisen kaltaisena, mutta sitä on sanonnaltaan tarkistettu. Käytännössä on lisäksi ollut epäselvyyttä siitä, tarkoitetaanko momentissa myös silakkaa turkistuottajille välittävää ja rehuksi valmistavaa yhtiötä. Säännöksen selventämiseksi tässä suhteessa ehdotetaan siihen otettavaksi maininta, jonka mukaan kysymyksessä oleva yritys voisi olla myös kalan välitystä harjoittava yritys ja toiminta voisi koskea ihmisravinnoksi tai rehuksi käytettävää kalaa. Tarkoituksena on alun perin ollut, että momentti koskisi kaikkea kalastajalta ostettavaa kalaa.

2 §. Kalansaaliin hintatuesta annetun lain 2 §:n mukaan hintatukea suoritetaan asetuksella tarkemmin määrättävistä kalalajeista ja hintatuen vahvistaa valtioneuvosto kalastuksen hintatukineuvottelukuntaa kuultuaan. Hintatuen vahvistaminen kuuluu siten valtioneuvoston toimivaltaan eikä valtioneuvosto päätöstä tehdessään ole sidottu hintatukineuvottelukunnan esitykseen. Tämä merkitsee sitä, että kalastuselinkeinon osapuolten mahdollisuudet vaikuttaa hintatuen määrään ovat varsin heikot.

Lakiehdotuksessa on lähdetty siitä, että hintatuen piiriin kuuluvat kalalajit säädetään asetuksella. Sen sijaan hintatuen määräämistä koskevaa menettelyä ehdotetaan muutettavaksi.

Hintatuesta päättäminen ehdotetaan perustettavaksi osapuolten välisiin neuvotteluihin. Osapuoliksi katsottaisiin kalastajien ja valtion ohella kalakauppa, kalanjalostusteollisuus ja turkistuottajat. Osapuolet edustaisivat näin ollen kalantuotantoa, kalansaaliin ostajia ja valtiota. Valtiota edustaisi maa- ja metsätalousministeriö sekä valtiovarainministeriö. Kalastustulon määrä käytännössä perustuu näiden osapuolten toimenpiteiden yhteisvaikutukseen.

Kun neuvotteluihin osallistuisivat ne tahot, joilla on vaikutusta kalansaaliin hintaan, voidaan neuvottelutulosta pitää tavanomaista merkityksellisempänä. Tämän vuoksi lakiehdotuksessa säädettäisiin, että valtioneuvosto maa- ja metsätalousministeriön esittelystä vahvistaisi

vähimmäishinnat ja tavoitehinnat yksimielisen neuvottelutuloksen mukaisesti.

On mahdollista, että neuvottelutulosta ei saada aikaan. Tällöin ei neuvottelujen perusteella voitaisi päättää vähimmäis- ja tavoitehintoista. Kalastajan toimeentulon kehittämisen kannalta olisi kohtuuton seuraamus, jos neuvottelutuloksen puuttumisen vuoksi jonain vuonna hintatuki kokonaan jäisi pois. Kun tällaisessa tilanteessa tulisi varmistaa vähintään edellisen vuoden hintataso, on pykälään otettu maininta vähimmäis- ja tavoitehintojen voimassaoloajasta.

Neuvottelutuloksen syntymättä jäämiseen saattavat vaikuttaa monet eri seikat. Voi syntyä tilanne, jossa hintatuen korotustarpeesta ei ole erimielisyyttä mutta korotuksen suuruudesta kylläkin. Kalastajien toimeentulon kannalta olisi tärkeää, että tällöinkin ainakin jossain määrin tarkistettaisiin vähimmäis- ja tavoitehintoja. Tämän mahdollistamiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että neuvottelutuloksen puuttuessa valtioneuvosto voisi vahvistaa uudet vähimmäis- ja tavoitehinnat. Jos valtioneuvosto ei tällaista päätöstä tee, jäisivät entiset hinnat voimaan.

Kalastajan kannalta on tärkeää tietää vähimmäis- ja tavoitehinnat mahdollisimman hyvissä ajoin. Tämän vuoksi lakiehdotukseen on otettu säännöksiä neuvottelujen ja hintatuen vahvistamisen ajankohdista. Periaatteena on, että vähimmäishinnat ja tavoitehinnat vahvistetaan vuosittain viimeistään huhtikuun loppuun mennessä. Tämänkin jälkeen voitaisiin hinnoista neuvotella, jos osapuolet sitä haluaisivat.

3 §. Pykälän 1 momenttiin sisältyvät säännökset niistä seikoista, joita on otettava huomioon vähimmäishintoja ja tavoitehintoja määrättäessä. Näitä seikkoja ovat kalan kysyntä, kalastajien tulotason kehittäminen, saaliin arvioitu määrä, tuotantokustannukset ja myytävän kalan käyttötarkoitus. Kalastajien tulotason kehittymistä voitaisiin muun ohella seurata ansiotasoindeksin avulla. Asiallisesti momenttiin ei ole ehdotettu tehtäväksi muutosta. Momenttia on kuitenkin tarkistettava sen vuoksi, että hinnoista päättämisessä noudatettava menettely ehdotetaan muutettavaksi.

Pykälän 2 momentissa on säännös vähimmäis- ja tavoitehintojen tarkistamisesta. Kun ehdotuksen mukaan tätä koskevat säännökset on sijoitettu 2 §:ään, voidaan ne tästä pykälästä poistaa. Niiden tilalle ehdotetaan mainintaa

siitä, että Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtävänä on suorittaa tutkimuksia ja selvityksiä pykälän 1 momentissa tarkoitetuista asioista ja antaa niistä tietoja osapuolille. Käytännössä tavoite- ja vähimmäishintojen määrittämisen perusteiden selvittäminen on ollut vaikeaa tarvittavan tutkimustiedon puuttuessa.

4 a §. Kalastajan kannalta on tärkeitä tietää, onko hän oikeutettu hintatukeen ja mitkä ovat sen suorittamisen edellytykset. Voimassa olevan lain mukaan hintatuki maksetaan jälkikäteen ja pääsäännön mukaan kalastajien hakemuksesta. Näin ollen kysymys saaliista saatavasta hintatuesta ratkeaa vasta saaliin saamisen jälkeen. Tällainen järjestelmä aiheuttaa kalastajalle epävarmuutta.

Toisaalta kalastus on vapaasti valittava elinkeino eikä sen harjoittaminen edellytä lupaa tai ilmoitusta eikä pyydetyn kalan myyntiä voi saattaa luvanvaraiseksi. Näin ollen hintatuen saamisen varmistamiseen ei voida liittää lupaa harjoittaa ammattikalastusta.

Lakiehdotuksessa on lähdetty siitä, että kysymys hintatuen saamisesta voitaisiin tietyllä tarkkuudella ratkaista ennakoon. Hintatuen saamisen edellytyksenä olisi nykyisen käytännön mukaisesti kalastuksen merkitys henkilön toimeentulossa. Mikäli tämä edellytys täyttyy, voitaisiin hänelle etukäteen ilmoittaa hänen mahdollisuudestaan hintatukeen. Tämä ilmoitus annettaisiin tässä pykälässä tarkoitettuna ennakkopäätöksenä. Ennakkopäätöksessä mainittaisiin millä edellytyksillä henkilöllä olisi mahdollisuus hintatukeen. Jos henkilö täyttäisi ennakkopäätöksessä asetetut edellytykset, hänellä olisi mahdollisuus saada hintatuki. Ennakkopäätösmenettely koskisi siten hintatuen myöntämisen perusteiden toteamista eri hakijoiden osalta.

Ennakkopäätöksen kalastajan mahdollisuudesta hintatukeen antaisi maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimiva kalastuksen hintatukilautakunta. Asian harkinnan antaminen erillisen lautakunnan tehtäväksi varmistaa asian käsittelyn objektiivisuuden ja riippumattomuuden maksun suorittajasta. Samalla saadaan käytettäväksi hyvä alan asiantuntemus ja paikallisten olosuhteiden tietämys. Näin voidaan myös paremmin ehkäistä mahdollisia väärinkäytöksiä.

5 §. Voimassa olevan lain mukaan hintatukilaissa tarkoitettujen tehtävien valmistelua varten on maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä kalastuksen hintatukineuvottelukunta. Valtioneuvosto on kolmeksi vuodeksi kerral-

laan kutsunut neuvottelukuntaan kymmenen jäsentä. Koska hintatukeen vaikuttavien tietojen antaminen ehdotetaan Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtäväksi ja hintojen määrittäminen tapahtuisi yleensä kalastustuloneuvottelujen perusteella, hintatukineuvottelukunta ehdotetaan lakkautettavaksi. Sen sijaan ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriön yhteyteen perustetaan kalatalousneuvottelukunta käsittelemään laajakantoisia kalataloutta koskevia kysymyksiä. Neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta säädettäisiin erikseen annettavalla asetuksella.

Pykälään on sen sijaan otettu säännökset ennakkopäätöksiä tekevistä hintatukilautakunnasta. Lautakunnan tehtävä huomioon ottaen lautakunnassa tulisi olla edustettuna käytännön kalastuksen asiantuntemus. Toisaalta lautakunnan työssä voidaan käyttää apuna ka-

latalousjärjestöjä sen mukaan kuin lain 6 §:ssä on säädetty.

Hintatukilautakunta olisi luonteeltaan sellainen toimielin, johon sovellettaisiin valtion komiteoista annettuja määräyksiä. Lakiehdotukseen on kuitenkin otettu säännökset lautakunnan tehtävien lisäksi lautakunnan kokoonpanosta.

2. Voimaantulo

Esitys liittyy vuoden 1989 tulo- ja menoarvioesitykseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1989 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kalansaaliin hintatuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kalansaaliin hintatuesta 18 päivänä heinäkuuta 1975 annetun lain (621/75) nimike, 1 §:n 1 ja 2 momentti sekä 2, 3 ja 5 §, näistä 1 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 9 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (150/79), sekä

lisätään lakiin uusi 4 a § seuraavasti:

Kalastustulolaki

1 §

Oikeudenmukaisen tulotason turvaamiseksi kalastajaväestölle voidaan henkilölle, joka harjoittaa kalastusta ja saa siitä toimeentulonsa tai oleellisen osan siitä, taikka tällaisten henkilöiden kalastuksen harjoittamista varten muodostamalle yhteisölle taikka yhtymälle suorittaa myytäväksi toimitetusta kalasta hintatukea sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Hintatuen suorittaminen yhteisölle tai yhtymälle edellyttää, että vähintään kolme neljäsosaa sen osakkaista on sellaisia henkilöitä, joita edellä tässä momentissa tarkoitetaan. Hintatuen myöntämisedellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Jos kalakauppaa, kalanvälitystä tai kalanjalostusta ihmisravinnoksi tai rehuksi harjoittava yritys ostaa kalaa 1 momentissa tarkoitettulta henkilöltä ja jos kalasta maksettu hinta on

vähintään yhtä suuri kuin 2 §:ssä tarkoitettu vähimmäishinta korotettuna tämän lain mukaisella hintatuella, voidaan hintatuki maksaa yritykselle. Tällaisesta kalasta ei suoriteta muuta hintatukea tämän lain nojalla.

— — — — —

2 §

Hintatukea suoritetaan asetuksella tarkemmin säädettävistä kalalajeista. Hintatuen määrittämistä varten vahvistetaan näiden kalalajien vähimmäishinnat ja tavoitehinnat.

Vähimmäishintojen ja tavoitehintojen määrittämiseksi valtion on neuvoteltava kalastajia, kalakauppaa, kalanjalostusteollisuutta ja turkistuottajia edustavien asetuksella tarkemmin nimettävien järjestöjen kanssa. Valtiota edustaa maa- ja metsätalousministeriö ja valtiovarainministeriö. Maa- ja metsätalousministeriön

edustaja toimii neuvotteluissa puheenjohtajana.

Neuvottelut vähimmäishintojen ja tavoitehintojen määrittämiseksi on aloitettava jonkun osapuolen sitä vaatiessa. Vähimmäishinnoista ja tavoitehinnoista on neuvoteltava viimeistään kunkin vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Jos neuvottelutuloksesta ei ole erimielisyyttä, valtioneuvosto vahvistaa vähimmäishinnat ja tavoitehinnat neuvottelutuloksen mukaisesti huhtikuun loppuun mennessä. Jos neuvottelutulosta ei saada aikaan, valtioneuvosto voi määrätä vähimmäishinnat ja tavoitehinnat huhtikuun loppuun mennessä.

Vahvistetut vähimmäis- ja tavoitehinnat ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on uudelleen vahvistettu tai määrätty. Vahvistettujen tai määrättyjen vähimmäishintojen ja tavoitehintojen tarkistamisesta voidaan osapuolten kesken neuvotella. Hintoja tarkistetaan neuvottelujen perusteella noudattaen soveltuvin osin, mitä edellä on säädetty.

3 §

Vähimmäishintoja määrättäessä ja niistä neuvoteltaessa on otettava huomioon kalan kysyntä sekä tavoitehintoja määrättäessä ja niistä neuvoteltaessa kalastuselinkeinoon harjoittajien tulotason kehittäminen, kalastuksen tuottavuuden muutos huomioon otettuna, samalla tavoin kuin muiden vastaavien väestöryhmien tulotaso kehittyä. Lisäksi hintoja määrättäessä ja niistä neuvoteltaessa tulee ottaa huomioon hintatuen piiriin kuuluvien kalalajien saaliin arvioitu määrä, tuotantokustannukset sekä myytävän kalan käyttötarkoitus.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtävänä on suorittaa tutkimuksia ja selvityk-

siä 1 momentissa mainituista asioista ja antaa niistä tietoja neuvotteluosapuolille.

4 a §

Kalastuksen harjoittajalla on oikeus saada ennakkopäätös mahdollisuudestaan hintatukeen ja sen suorittamisen edellytyksistä. Ennakkopäätöksen antaa maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimiva kalastuksen hintatukilautakunta. Ennakkopäätös on voimassa toistaiseksi edellyttäen, että kalastaja vuosittain toimittaa 6 §:ssä tarkoitettulle kalatalousjärjestölle selvityksen edellisen vuoden verotuksestaan.

Ennakkopäätös on maa- ja metsätalousministeriötä sitova, jos hintatuen hakija osoittaa täyttäneensä päätöksessä hintatuen myöntämiselle asetetut edellytykset.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta maa- ja metsätalousministeriöltä siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

5 §

Kalastuksen hintatukilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kolme jäsentä. Puheenjohtaja edustaa maa- ja metsätalousministeriötä ja yksi jäsenistä kalastuspiirejä, yksi ammattikalastajia ja yksi kalatalousjärjestöjä.

Valtioneuvosto määrää kalastuksen hintatukilautakunnan puheenjohtajan ja jäsenet sekä kullekin varamiehen kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Hintatukilautakuntaan sovelletaan muutoin, mitä valtion komiteoista on määrätty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1989.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1988

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ole Norrback*

Laki

kalansaaliin hintatuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kalansaaliin hintatuesta 18 päivänä heinäkuuta 1975 annetun lain (621/75) nimike, 1 §:n 1 ja 2 momentti sekä 2, 3 ja 5 §, näistä 1 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 9 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (150/79), sekä
lisätään lakiin uusi 4 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Laki kalansaaliin hintatuesta

1 §

Kalastuksesta saatavan tulon vakaannuttamiseksi voidaan henkilölle, joka harjoittaa kalastusta ja saa siitä toimeentulonsa tai oleellisen osan siitä, taikka tällaisten henkilöiden kalastuksen harjoittamista varten muodostamalle yhteisölle taikka yhtymälle suorittaa myytäväksi toimitetusta kalasta hintatukea sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Hintatuen suorittaminen yhteisölle tai yhtymälle edellyttää, että yli puolet sen osakkaista on sellaisia henkilöitä, joita edellä tässä pykälässä tarkoitetaan.

Sellaisen kalan osalta, jonka kalan kauppaa tai jalostusta harjoittava yritys ostaa 1 momentissa tarkoitettulta henkilöltä, voidaan hintatuki suorittaa sanotulle yritykselle edellyttäen, että yrityksen maksama hinta vastaa vähintään valtioneuvoston vahvistamaa vähimmäishintaa tämän lain mukaisella hintatuella korotettuna. Tällöin ei henkilölle suoriteta muuta hintatukea tämän lain nojalla.

2 §

Hintatukea suoritetaan asetuksella tarkemmin määrittävistä kalalajeista. Hintatuen määrittämistä varten valtioneuvosto vahvistaa kuuluaan 5 §:ssä tarkoitettua neuvottelukuntaa näiden kalalajien vähimmäishinnat ja tavoitehinnat.

Ehdotus

Kalastustulolaki

1 §

Oikeudenmukaisen tulotason turvaamiseksi kalastajaväestölle voidaan henkilölle, joka harjoittaa kalastusta ja saa siitä toimeentulonsa tai oleellisen osan siitä, taikka tällaisten henkilöiden kalastuksen harjoittamista varten muodostamalle yhteisölle taikka yhtymälle suorittaa myytäväksi toimitetusta kalasta hintatukea sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Hintatuen suorittaminen yhteisölle tai yhtymälle edellyttää, että vähintään *kolme neljäsosaa* sen osakkaista on sellaisia henkilöitä, joita edellä tässä *momentissa* tarkoitetaan. *Hintatuen myöntämisedellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.*

Jos kalakauppaa, kalanvälitystä tai kalanjalostusta ihmisravinnoksi tai rehuksi harjoittava yritys ostaa kalaa 1 momentissa tarkoitettulta henkilöltä ja jos kalasta maksettu hinta on vähintään yhtä suuri kuin 2 §:ssä tarkoitettu vähimmäishinta korotettuna tämän lain mukaisella hintatuella, voidaan hintatuki maksaa yritykselle. Tällaisesta kalasta ei suoriteta muuta hintatukea tämän lain nojalla.

2 §

Hintatukea suoritetaan asetuksella tarkemmin *säädettävistä* kalalajeista. Hintatuen määrittämistä varten *vahvistetaan* näiden kalalajien vähimmäishinnat ja tavoitehinnat.

Vähimmäishintojen ja tavoitehintojen määrittämiseksi valtion on neuvoteltava kalastajia,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kalakauppaa, kalanjalostusteollisuutta ja turkistuottajia edustavien asetuksella tarkemmin nimettävien järjestöjen kanssa. Valtiota edustaa maa- ja metsätalousministeriö ja valtiovarainministeriö. Maa- ja metsätalousministeriön edustaja toimii neuvotteluissa puheenjohtajana.

Neuvottelut vähimmäishintojen ja tavoitehintojen määrittämiseksi on aloitettava jonkun osapuolen sitä vaatiessa. Vähimmäishinnoista ja tavoitehinnoista on neuvoteltava viimeistään kunkin vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Jos neuvottelutuloksesta ei ole erimielisyyttä, valtioneuvosto vahvistaa vähimmäishinnat ja tavoitehinnat neuvottelutuloksen mukaisesti huhtikuun loppuun mennessä. Jos neuvottelutulosta ei saada aikaan, valtioneuvosto voi määrätä vähimmäishinnat ja tavoitehinnat huhtikuun loppuun mennessä.

Vahvistetut vähimmäis- ja tavoitehinnat ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on uudelleen vahvistettu tai määrätty. Vahvistettujen tai määrättyjen vähimmäishintojen ja tavoitehintojen tarkistamisesta voidaan osapuolten kesken neuvotella. Hintoja tarkistetaan neuvottelujen perusteella noudattaen soveltuvien osin, mitä edellä on säädetty.

3 §

Vähimmäishintoja määrittäessään on valtioneuvoston otettava huomioon kalan kysyntä ja tavoitehintojen määrittäessään kalastuselinkeinon harjoittajien tulotason kehittäminen kalastuksen tuottavuuden muutos huomioon otettuna samalla tavoin kuin muiden vastaavien väestöryhmien tulotaso kehittyi. Valtioneuvoston tulee lisäksi vähimmäishintoja ja tavoitehintojen määrittäessään ottaa huomioon hintatuen piiriin kuuluvien kalalajien saaliin arvioitu määrä, tuotantokustannukset sekä myytävän kalan käyttötarkoitus.

Milloin vähimmäishinnan ja tavoitehinnan perusteet ovat muuttuneet, valtioneuvoston tulee vahvistaa uudet hinnat.

3 §

Vähimmäishintoja määrittäessään ja niistä neuvoteltaessa on otettava huomioon kalan kysyntä sekä tavoitehintojen määrittäessään ja niistä neuvoteltaessa kalastuselinkeinon harjoittajien tulotason kehittäminen, kalastuksen tuottavuuden muutos huomioon otettuna, samalla tavoin kuin muiden vastaavien väestöryhmien tulotaso kehittyi. Lisäksi hintoja määrittäessään ja niistä neuvoteltaessa tulee ottaa huomioon hintatuen piiriin kuuluvien kalalajien saaliin arvioitu määrä, tuotantokustannukset sekä myytävän kalan käyttötarkoitus.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtävänä on suorittaa tutkimuksia ja selvityksiä 1 momentissa mainituista asioista ja antaa niistä tietoja neuvotteluosapuolille.

4 a §

Kalastuksen harjoittajalla on oikeus saada ennakkopäätös mahdollisuudestaan hintatukeen ja sen suorittamisen edellytyksistä. Ennakkopäätöksen antaa maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimiva kalastuksen hinta-

Voimassa oleva laki

5 §

Tässä laissa tarkoitettujen tehtävien valmistelua varten on maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä kalastuksen hintatukineuvottelukunta.

Edellä 1 momentissa mainittuun neuvottelukuntaan, jonka tehtävistä ja muusta kokoonpanosta säädetään tarkemmin asetuksella, tulee kuulua kymmenen jäsentä, joista neljän tulee edustaa kalastajia ja kahden kuluttajia. Jokaisella neuvottelukunnan jäsenellä on henkilökohtainen varamies. Neuvottelukunnan jäsenet valtioneuvosto kutsuu kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Ehdotus

tukilautakunta. Ennakkopäätös on voimassa toistaiseksi edellyttäen, että kalastaja vuosittain toimittaa 6 §:ssä tarkoitetulle kalatalousjärjestölle selvityksen edellisen vuoden verotuksestaan.

Ennakkopäätös on maa- ja metsätalousministeriötä sitova, jos hintatuen hakija osoittaa täyttäneensä päätöksessä hintatuen myöntämiselle asetetut edellytykset.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta maa- ja metsätalousministeriöltä siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

5 §

Kalastuksen hintatukilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kolme jäsentä. Puheenjohtaja edustaa maa- ja metsätalousministeriötä ja yksi jäsenistä kalastuspiirejä, yksi ammattikalastajia ja yksi kalatalousjärjestöjä.

Valtioneuvosto määrää kalastuksen hintatukilautakunnan puheenjohtajan ja jäsenet sekä kullekin varamiehen kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Hintatukilautakuntaan sovelletaan muutoin, mitä valtion komiteoista on määrätty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1989.
